

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

21 декември 2016 година¹

„Обжалване — Държавни помощи — Национален данък върху въздушния транспорт — Прилагане на диференцирани данъчни ставки — Намалена ставка за полетите към дестинации, намиращи се на разстояние до 300 км от националното летище — Предимство — Селективен характер — Становище по случая, в който данъчната мярка може да представлява ограничаване на свободното предоставяне на услуги — Възстановяване — Акциз“

По съединени дела C-164/15 P и C-165/15 P

с предмет две жалби на основание член 56 от Статута на Съда на Европейския съюз, подадени на 9 април 2015 г.,

Европейска комисия, за която се явяват L. Flynn, D. Grespan, T. Maxian Rusche и B. Stromsky, в качеството на представители, със съдебен адрес в Люксембург,

жалбоподател,

като другите страни в производството са:

Aer Lingus Ltd, установено в Дъблин (Ирландия), за което се явяват K. Bacon и A. Robertson, QC, както и D. Bailey, barrister, упълномощен от A. Burnside, solicitor,

жалбоподател в първоинстанционното производство (C-164/15 P) и встъпила страна в първоинстанционното производство (C-165/15 P),

Ryanair Designated Activity Company, по-рано Ryanair Ltd., установено в Дъблин (Ирландия), за което се явяват B. Kennelly, QC, I.-G. Metaxas-Maragkidis, dikigoros, и E. Vahida, адвокат,

жалбоподател в първоинстанционното производство (C-165/15 P),

Ирландия, за която се явяват E. Creedon, J. Quaneу и A. Joyce, в качеството на представители, подпомагани от E. Regan, SC, и B. Doherty, BL,

встъпила страна в първоинстанционното производство (C-164/15 P и C-165/15 P),

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: L. Bay Larsen, председател на състава, M. Vilaras (докладчик), J. Malenovský, M. Safjan и D. Šváby, съдии,

генерален адвокат: P. Mengozzi,

¹ — * Език на производството: английски.

секретар: L. Hewlett, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 7 април 2016 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 5 юли 2016 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 С жалбите си Европейската комисия иска отмяна, от една страна, по дело C-164/15 P, на решението на Общия съд на Европейския съюз от 5 февруари 2015 г., Aer Lingus/Комисия (T-473/12, непубликувано, EU:T:2015:78, наричано по-нататък „решение Aer Lingus“) и от друга страна, по дело C-165/15 P, на решението на Общия съд на Европейския съюз от 5 февруари 2015 г., Ryanair/Комисия (T-500/12, непубликувано, EU:T:2015:73, наричано по-нататък „решение Ryanair“) (наричани по-нататък заедно „обжалваните решения“), с които Общият съд е уважил отчасти жалбите, подадени съответно от Aer Lingus Ltd и Ryanair Designated Activiy Company, по-рано Ryanair Ltd (наричано по-нататък „Ryanair“), и е отменил член 4 от Решение 2013/199/ЕС на Комисията от 25 юли 2012 г. относно държавна помощ SA.29064 (11/С, ex 11/NN) — Диференцирани данъчни ставки върху пътуване с въздушен транспорт, приведени в действие от Ирландия (ОВ L 119, 2013 г., стр. 30, наричано по-нататък „спорното решение“), тъй като в съображение 70 от посоченото решение се разпорежда възстановяване на помощта от получателите до размер, определен на 8 EUR за всеки превозен пътник.
- 2 С насрещните си жалби Aer Lingus и Ryanair искат също така отмяната съответно на решение Aer Lingus и на решение Ryanair.

Правна уредба

Регламент (ЕО) № 659/1999

- 3 Член 14 от Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета от 22 март 1999 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от ДФЕС (ОВ L 83, 1999 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 41), озаглавен „Възстановяване на помощ“, има следния текст:

„1 Когато са взети отрицателни решения в случаи с неправомерна помощ, Комисията решава съответната държава членка да вземе всички необходими мерки за възстановяване на помощта от получателя (наричано по-долу „решение за възстановяване“). Комисията не изисква възстановяване на помощта, ако това противоречи на общ принцип на правото на [Съюза].

2. Помощта, която трябва да се възстанови съгласно решение за възстановяване, включва всички лихви с подходящ процент, фиксиран от Комисията. Лихвата е дължима от датата, на която неправомерната помощ е била на разположение на получателя до датата на нейното възстановяване.

3. Без това да накърнява разпореждане на Съда на [Европейския съюз] съгласно член [278 ДФЕС], възстановяването се извършва незабавно и в съответствие с процедурите по националното законодателство на съответната държава членка, при условие че те позволяват незабавното и ефективно изпълнение на решението на Комисията. За тази цел и в случая на

производство пред националните съдилища съответните държави членки предприемат всички необходими стъпки, които са предвидени в съответните им правни системи, включително и временни мерки, без да се засяга правото на [Съюза]“.

Регламент (ЕО) № 1008/2008

- 4 Член 15, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1008/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 24 септември 2008 година относно общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в [Съюза] (ОВ L 293, 2008 г., стр. 3) гласи:

„Въздушните превозвачи от [Съюза] имат право да предоставят вътрешнообщностни въздухоплавателни услуги“.

- 5 Член 23 от този регламент, озаглавен „Информирание и недопускане на дискриминация“, предвижда в параграф 1:

„Достъпните за масовия потребител въздухоплавателни тарифи и такси, предлагани или публикувани под всякаква форма, включително по Интернет, за въздухоплавателни услуги от летище, разположено на територията на държава членка, за която се прилага Договорът, включват приложимите за тях условия. Крайната цена, която трябва да се заплати, се посочва винаги и включва приложимите въздухоплавателни тарифи или такси, както и всички приложими данъци, такси, допълнителни такси и тарифи, които няма как да бъдат избегнати и които могат да се предвидят към момента на публикуването. Освен посочване на крайната цена, се посочва най-малко следното:

- а) въздухоплавателните тарифи или такси;
- б) данъци;
- в) летищни такси; и
- г) други такси, допълнителни такси или тарифи, като например свързани със сигурността или горивото;

в случаите, когато елементите от букви б), в) и г) са добавени към въздухоплавателните тарифи или такси. Незадължителните ценови добавки се съобщават по ясен, прозрачен и недвусмислен начин в началото на всеки процес на резервация, като приемането им от страна на потребителя се основава на „възможност за избор“.

Директива 2014/104/ЕС

- 6 Съображения 3 и 4 от Директива 2014/104/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2014 година относно някои правила, уреждащи съгласно националното право исковете за обезщетения вследствие нарушения на разпоредбите на законодателството на държавите членки и Европейския съюз в областта на конкуренцията (ОВ L 349, 2014 г., стр. 1), предвиждат:

„(3) [...] Пълната ефективност на членове 101 [ДФЕС] и 102 [ДФЕС], и по-специално практическите последици от посочените в тях забрани, изисква всички — независимо дали става въпрос за физически лица, включително потребители и предприятия, или публични органи — да могат да поискат обезщетение пред националните съдилища за вредата, която им е причинена вследствие на нарушение на тези разпоредби. [...]

(4) Предвиденото в правото на Съюза право на обезщетение за вреди, претърпени вследствие на нарушения на правото на Съюза и националното конкурентно право, изисква от всяка държава членка да има процедурни правила, които гарантират ефективното упражняване на това право. [...]“.

7 Член 13 от тази директива, озаглавен „Прехвърляне на надценката като защита“, има следния текст:

„Държавите членки гарантират, че ответникът по иск за обезщетение за вреди може да се позове в своята защита срещу претенция за претърпени вреди на факта, че ищецът е прехвърлил цялата или част от надценката вследствие на нарушение на конкурентното право. Доказателствената тежест, свързана с доказване, че надценката е била прехвърлена, се носи от ответника, който може да иска представяне на доказателства от страна на ищеца или на трети лица в разумни граници“.

Обстоятелства, предхождащи спора

8 Обстоятелствата, предхождащи спора, изложени в точки 1—13 от обжалваните съдебни решения, могат да бъдат обобщени по следния начин.

9 Считано от 30 март 2009 г., Ирландия въвежда акциз, наречен „Air Travel Tax“ (данък върху въздушните пътувания, наричан по-нататък „ДВП“), събиран от всеки пътник, който отпътува с полет от летище, разположено в Ирландия, и плащан пряко на авиокомпаниите, освен няколко изключения без значение за настоящото производство. Авиокомпаниите дължат ДВП и трябва да го платят независимо от възможността им да отразят сумата на този данък в цената на билета.

10 Към момента на неговото въвеждане ДВП се изчислява въз основа на разстоянието между летището на заминаване и летището на пристигане и има две отделни ставки за сметка на авиокомпаниите, а именно 2 EUR на пътник при полет до летище, намиращо се на разстояние до 300 км от летище Дъблин (Ирландия), наричана по-нататък „намалената ставка на ДВП“, и 10 EUR на пътник във всички останали случаи (наричана по-нататък „по-високата ставка на ДВП“).

11 На 21 юли 2009 г. Ryanair сезира Комисията с две отделни жалби относно ДВП, първата за нарушение на разпоредбите за държавните помощи, а втората — на основание член 56 ДФЕС, както и на Регламент № 1008/2008. По втората от тези жалби Комисията образува разследване за евентуално нарушение на разпоредбите относно свободното предоставяне на услуги и на 18 март 2010 г. изпраща до ирландските органи официално уведомително писмо. След това Ирландия изменя, считано от 1 март 2011 г., правилата за изчисляване на ДВП, въвеждайки единна ставка от 3 EUR на пътник, приложима за всички полети независимо от изминатото разстояние, така че Комисията прекратява разследването.

12 По първата жалба на Ryanair, на 13 юли 2011 г. Комисията открива официална процедура по разследване съгласно член 108, параграф 2 ДФЕС, която има за предмет намалената ставка на ДВП. В края на тази процедура Комисията приема спорното решение.

13 В член 1 от това решение се констатира, че държавната помощ във вид на намалена ставка за данък върху пътуване с въздушен транспорт за всички полети, осъществени от самолети, които могат да превозват над 20 пътници и които не се използват за държавни или военни цели, отпътуващи от летище с над 10 000 пътници годишно до дестинация, намираща се на разстояние

най-много 300 км от летище Дъблин от 30 март 2009 г. до 1 март 2011 г., приведена в действие неправомерно от Ирландия в нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС, е несъвместима с вътрешния пазар.

- 14 Член 4, точка 1 от спорното решение налага на Ирландия възстановяване на незаконната помощ. В съображение 70 от това решение размерът на подлежащата на възстановяване помощ е определен като разликата между намалената ставка на ДВП и по-високата ставка, т.е. на 8 EUR за всеки превозен пътник. В същото съображение Aer Lingus и Ryanair са посочени сред получателите на помощта.

Производството пред Общия съд и обжалваните съдебни решения

- 15 С жалби, постъпили в секретариата на Общия съд съответно на 1 ноември (дело T-473/12) и 15 ноември 2012 г. (дело T-500/12), Aer Lingus и Ryanair са поискали отмяната на спорното решение.
- 16 По дело T-473/12 Aer Lingus изтъква в подкрепа на жалбата си пет основания, изведени, първото — от допуснатата от Комисията грешка при прилагане на правото, изразяваща се в това, че в спорното решение тя е квалифицирала като държавна помощ намалената ставка на ДВП, второто — от нарушение на принципите на правна сигурност, ефективност и добра администрация, поради това че спорното решение разпорежда възстановяването на помощта, третото — от грешка при прилагане на правото и от явна грешка в преценката от страна на Комисията, тъй като същата е пропуснала да вземе предвид прехвърлянето на ДВП върху пътниците при квалифицирането на мярката като помощ и остойностяването на предимството, четвъртото — от нарушение на член 14 от Регламент № 659/1999, както и на принципите на пропорционалност и на равно третиране поради заповедта за възстановяване в спорното решение и петото — от нарушение на задължението за мотивиране.
- 17 По дело T-500/12 Ryanair изтъква в подкрепа на жалбата си пет основания, изведени, първото — от грешка при прилагане на правото, от която било опорочено решението на Комисията и съгласно която по-високата ставка на ДВП е била „нормалната“ ставка или „легитимната стандартна“ ставка, второто — от грешка при прилагане на правото и от явни грешки в преценката на Комисията, свързани с оценката на предимството, предоставено във връзка с ДВП, третото — от грешка при прилагане на правото и от явни грешки в преценката на Комисията във връзка с решението за възстановяване, четвъртото — от недостатък на съобщаването на решението за възстановяване от страна на Комисията и петото — от липса на мотиви на спорното решение.
- 18 В обжалваните съдебни решения Общият съд, на първо място, разглежда и отхвърля петите основания от двете жалби, изведени от нарушение на задължението за мотивиране. Тези части от обжалваните съдебни решения не се засегнати нито от жалбите, нито от насрещните жалби.
- 19 На второ място, що се отнася по-конкретно до жалбата на Ryanair, Общият съд е разгледал и отхвърлил в точки 42—56 от решение Ryanair четвъртото основание на Ryanair. Тази част от посоченото решение също не е засегната от жалбата на Комисията по дело C-165/15 P или от насрещната жалба на Ryanair по същото дело.
- 20 На трето място, Общият съд е разгледал и отхвърлил първите основания от жалбите на Aer Lingus и Ryanair. По същество Общият съд приема, че Комисията не е допуснала грешка при прилагане на правото, като е квалифицирала по-високата ставка на ДВП като референтна ставка за установяване на съществуването на селективно предимство и като е направила извода,

че налагането на диференцирани ставки в конкретния случай представлява държавна помощ в полза на авиокомпаниите, чиито полети са облагани с намалената ставка на ДВП през съответния период.

- 21 Общият съд, на четвърто място, е разгледал третото и четвъртото основание от жалбата на Aer Lingus и второто и третото основание от жалбата на Ryanair, които е уважил частично.
- 22 При това разглеждане Общият съд приема, че Комисията е допуснала „грешка в преценката и грешка при прилагане на правото“, тъй като е определила размера на помощта, която трябва да се възстанови от получателите, сред които Aer Lingus и Ryanair, на 8 EUR на пътник, който е отпътувал с един от полетите, ползващи се от намалената ставка на ДВП, а именно разликата между тази ставка и по-високата ставка на ДВП. Според Общия съд, доколкото произтичащото от прилагането на намалената ставка на ДВП икономическо предимство е могло да бъде прехвърлено, дори само частично, на пътниците, Комисията не е имала право да приеме, че предимството, с което са се ползвали засегнатите авиокомпании, автоматично във всички случаи е възлизало на 8 EUR на пътник.
- 23 Поради това в точка 124 от решение Aer Lingus Общият съд приема, че „без да е необходимо произнасяне по евентуалното нарушение на принципите на пропорционалност и на равно третиране“, изтъкнато от Aer Lingus, третото и четвъртото основание от неговата жалба следва да се уважат.
- 24 По същия начин в точка 150 от решение Ryanair Общият съд постановява, че следва да се уважат второто и третото основание на Ryanair, „без да е необходимо да се разглежда втората част от третото основание и допълнителните доводи, повдигнати“ от Aer Lingus, встъпила страна по това дело в подкрепа на исканията на Ryanair.
- 25 При това положение в точка 1 от диспозитива на обжалваните решения Общият съд отменя член 4 от спорното решение, „тъй като [с този член] се разпорежда възстановяването на помощта от бенефициерите в размер, определен на 8 EUR на пътник в съображение 70 от посоченото решение“. В точка 2 от диспозитива на посочените решения той отхвърля жалбите в останалата им част.

Искания на страните пред Съда

- 26 Комисията иска от Съда:
 - да отмени точка 1 от диспозитива на обжалваните съдебни решения,
 - да отхвърли изцяло жалбите пред Общия съд или, при условията на евентуалност, да върне делото на Общия съд за ново разглеждане,
 - да отхвърли насрещните жалби и
 - да осъди жалбоподателите в първоинстанционното производство да заплатят съдебните разноски или, при условията на евентуалност, да не се произнася по съдебните разноски пред двете инстанции.
- 27 Aer Lingus и Ryanair искат от Съда:
 - да отмени точка 2 от диспозитива на обжалваните решения,
 - да отмени спорното решение,

- да отхвърли жалбите и
- да осъди Комисията да заплати съдебните разноски.

28 Ирландия иска от Съда:

- да уважи жалбите на Комисията и да отхвърли жалбите пред Общия съд и
- да отхвърли насрещните жалби.

По искането за възобновяване на устната фаза на производството

- 29 С молба, подадена в секретариата на Съда на 19 юли 2016 г., Aer Lingus иска да бъде разпоредено възобновяване на устната фаза на производството на основание член 83 от Процедурния правилник на Съда. В подкрепа на молбата си Aer Lingus изтъква необходимостта да изрази становище по заключението, представено от генералния адвокат, и в частност по доводите и съдебната практика, посочени в точки 79, 80, 83 и 88—99 от същото. Освен това Aer Lingus счита, че би трябвало да има възможност да представи становището си по основанията и доводите, които не са разгледани пред Общия съд в хипотезата, при която Съдът отмени решение Aer Lingus и приеме, че етапът на производството позволява Съдът да реши спора.
- 30 С молба, подадена в секретариата на Съда на 18 август 2016 г., Ryanair посочва, че поддържа молбата на Aer Lingus за възобновяване на устната фаза на производството и също иска възобновяване на устната фаза, в основни линии по същите мотиви като изтъкнатите от Aer Lingus.
- 31 Следва да се припомни, че несъмнено Статутът на Съда на Европейския съюз и Процедурният правилник на Съда не предвиждат възможност страните да представят становища в отговор на заключението на генералния адвокат (решение от 4 септември 2014 г., Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, т. 30 и цитираната съдебна практика).
- 32 Действително по силата на член 252, втора алинея ДФЕС генералният адвокат има ролята да представя публично, при пълна непристрастност и независимост, мотивирани заключения по делата, за които съгласно статута на Съда на Европейския съюз се изисква неговото произнасяне. Съдът не е обвързан нито от заключението на генералния адвокат, нито от мотивите, въз основа на които той стига до него. Следователно несъгласието на една от страните със заключението на генералния адвокат не може само по себе си да бъде основание за възобновяване на устната фаза на производството, независимо какви са разгледаните в заключението въпроси (решение от 9 юли 2015 г., InnoLux/Комисия, C-231/14 P, EU:C:2015:451, т. 27 и 28 и цитираната съдебна практика).
- 33 Същевременно съгласно член 83 от процедурния си правилник Съдът може във всеки един момент, след изслушване на генералния адвокат, да постанови започване или възобновяване на устната фаза на производството, по-специално когато счита, че делото не е напълно изяснено или когато след закриване на тази фаза някоя от страните посочи нов факт от решаващо значение за решението на Съда.
- 34 Настоящият случай не е такъв. Всъщност след изслушването на генералния адвокат Съдът счита, че разполага с всички факти и доказателства, необходими, за да се произнесе по делото, и че то не трябва да се разглежда с оглед на нов факт от решаващо значение за неговото решение или на довод, който не е бил обсъден пред него.

- 35 Що се отнася по-конкретно до молбите на Aer Lingus и Ryanair да им се даде възможност да представят становищата си по основанията и доводите, които не са разгледани пред Общия съд в хипотезата, при която Съдът отмени обжалваните решения и приеме, че етапът на производството позволява Съдът да реши спора, от съвместния прочит на член 168, параграф 1, буква г), член 173, параграф 1, буква в) и член 170, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда следва, че страните се приканват, в рамките на тяхната жалба и на писмения им отговор, да представят всички релевантни основания или доводи, в частност в хипотезата, при която Съдът съгласно член 61, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз постановява окончателно решение по делото, в случай че жалбата е основателна. Следователно страните са имали възможност да представят както в писмената фаза, така и в устната фаза на производството своите становища по всички аспекти на делото, които считат за релевантни. При това положение необходимостта, на която се позовават Aer Lingus и Ryanair, да представят становища по основанията и доводите, които не са разгледани от Общия съд, не е от естество да обоснове възобновяването на устната фаза на производството.
- 36 Предвид гореизложените съображения Съдът не счита, че следва да постанови възобновяване на устната фаза на производството.

По насрещните жалби

- 37 В подкрепа на съответните си насрещни жалби, които следва да се разгледат на първо място, тъй като с тях се оспорва самото съществуване на държавна помощ в конкретния случай, Aer Lingus и Ryanair изтъкват по едно-единствено основание, изведено от грешка при прилагане на правото, допусната от Общия съд при отхвърлянето на първите основания в съответните им жалби за отмяна, с които те оспорват квалифицирането на намалената ставка на ДВП като държавна помощ.
- 38 Всяко от тези основания се подразделя на четири части, с които Aer Lingus и Ryanair оспорват законосъобразността на решението на Комисията, потвърдено от Общия съд, да приеме по-високата ставка на ДВП в размер на 10 EUR на пътник за „нормална“ или референтна ставка, при преценката си на селективния характер на предимството, произтичащо от облагането на определени полети с намалена ставка в размер на 2 EUR на пътник.

Предварителни съображения

- 39 Трябва да се припомни, че съгласно член 107, параграф 1 от ДФЕС, освен когато е предвидено друго в Договора, всяка помощ, предоставена от държава членка или чрез ресурси на държава членка, под каквато и да било форма, която нарушава или заплашва да наруши конкуренцията чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия или производството на някои стоки, доколкото засяга търговията между държавите членки, е несъвместима с вътрешния пазар.
- 40 Според постоянната практика на Съда понятието „помощ“ е по-общо от понятието „субсидия“, като се има предвид, че то включва не само положителни престации като самите субсидии, но и други видове намеса от страна на държавата, които под различна форма облекчават тежестите, обичайно натоварващи бюджета на едно предприятие, и които, без да са субсидии в тесния смисъл на думата, имат същото естество и последици (решение от 15 ноември 2011 г., Комисия и Испания/Government of Gibraltar и Обединено кралство, C-106/09 P и C-107/09 P, EU:C:2011:732, т. 71 и цитираната съдебна практика).

- 41 От това следва, че мярка, с помощта на която публичните власти предоставят на определени предприятия съставляващо предимство данъчно третиране, което, макар да не включва прехвърляне на държавни ресурси, поставя бенефициерите в по-благоприятно финансово положение в сравнение с останалите данъчнозадължени лица, представлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС. В замяна на това предимства, произтичащи от мярка с общ характер, приложима без разлика към всички стопански субекти, която следователно не е селективна, не съставляват държавни помощи по смисъла на член 107 ДФЕС (Решение от 15 ноември 2011 г. по дело Комисия и Испания/Government of Gibraltar и Обединено кралство, C-106/09 P и C-107/09 P, EU:C:2011:732, т. 72 и 73 и цитираната съдебна практика).
- 42 В конкретния случай трябва да се отбележи, че както е видно от точки 54 и 55 от решение Aer Lingus, а също и от точки 79 и 80 от решение Ryanair, в спорното решение Комисията приема, че за целите на установяването на селективния характер на ДВП тя е трябвало да посочи „референтна система“ и да определи дали посочената мярка представлява отклонение от тази система. Като констатира, че намалената ставка на ДВП се прилагала по същество само за национални дестинации и само за около 10—15 % от всички полети, подлежащи на облагане с ДВП, Комисията заключава, че по-високата ставка на ДВП трябва да се счита за нормалната ставка на референтната система, а намалената ставка представлява изключение.
- 43 По отношение на тези съображения Aer Lingus и Ryanair се ограничават до това да критикуват пред Общия съд използването на по-високата ставка на ДВП като референтна ставка за целите на установяването на селективния характер на този данък.
- 44 След като разглежда и отхвърля доводите, изложени в това отношение от Aer Lingus и Ryanair обаче, Общият съд прави извода, в точки 76 и 90 съответно от решения Aer Lingus и Ryanair, че Комисията не е допуснала грешка при прилагане на правото, като е квалифицирала по-високата ставка на ДВП като „референтна ставка“ и като е приела вследствие на това, че прилагането на диференцирани ставки съставлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС в полза на авиокомпаниите, чиито полети подлежат на облагане с намалената ставка на ДВП през засегнатия от спорното решение период.
- 45 Именно тази преценка на Общия съд според Aer Lingus и Ryanair е опорочена от грешка при прилагане на правото поради съображенията, изложени в рамките на различните части на техните съответни основания.
- 46 В този контекст следва да се анализират различните части на основанията на Ryanair и Aer Lingus, които целят да докажат, че мотивите на Общия съд са опорочени от грешка при прилагане на правото, тъй като той е потвърдил прилагането на по-високата ставка на ДВП като референтна ставка и не е отчел евентуалното възстановяване на част от този данък на операторите, подлежащи на облагане с по-високата ставка. Ще разгледаме най-напред първата част от единственото основание на Ryanair, след това четвъртата част от същото основание и накрая, съвместно, всички части от единственото основание на Aer Lingus, както и втората и третата част от единственото основание на Ryanair.

По първата част от единственото основание на Ryanair

Доводи на страните

- 47 Ryanair оспорва отхвърлянето от Общия съд в точки 74—76 от решение Ryanair на неговия довод, че за да се определи дали облагането с ДВП при намалена ставка представлява държавна помощ, подходящата референтна ставка е тази в размер на 3 EUR, приета през март 2011 г. от ирландските органи. Според Ryanair фактът, че тази ставка в размер на 3 EUR не е била

приложима през засегнатия от спорното решение период, не пречи тя да бъде избрана за референтна ставка. Ставката в размер на 10 EUR никога не била съществувала независимо от намалената ставка, като двете ставки били въведени и отменени едновременно. Следователно според Ryanair никога не е имало „нормална“ или „референтна“ ставка по настоящото дело.

- 48 Комисията и ирландското правителство поддържат като главно твърдение, че настоящата част от единственото основание е неотнормима, тъй като Ryanair се ограничава до това да оспори само точка 74 от решение Ryanair и не критикува мотивите на Общия съд, развити в точки 75 и 76 от същото решение, които сами по себе си са достатъчни, за да се обоснове отхвърлянето на неговия довод, изтъкнат пред Общия съд. При условията на евентуалност те оспорват основателността на доводите на Ryanair.

Съображения на Съда

- 49 Противно на изтъкнатото от Комисията и ирландското правителство, първата част от единственото основание на Ryanair не е неотнормима. Всъщност Ryanair посочва в жалбата си, че тази част визира не само точка 74, но и точки 75 и 76 от решение Ryanair. Освен това тези три точки развиват по същество един и същ мотив, основаващ се на констатацията, че през засегнатия от спорното решение период ставката в размер на 3 EUR не е била приложима и следователно не би могла да се използва като референтна ставка.
- 50 Същевременно по същество доводите на Ryanair не могат да бъдат възприети.
- 51 Що се отнася до преценката на условието за селективност, от постоянната практика на Съда наистина е видно, че член 107, параграф 1 ДФЕС изисква да се установи дали в рамките на даден правопорядък една национална мярка може да постави в по-благоприятно положение „определени предприятия или производството на някои стоки“ спрямо други, които биха се оказали, от гледна точка на преследваните от споменатия правопорядък цели, в сходно фактическо и правно положение (решение от 15 ноември 2011 г., Комисия и Испания/Government of Gibraltar и Обединено кралство, C-106/09 P и C-107/09 P, EU:C:2011:732, т. 75 и цитираната съдебна практика).
- 52 Както обаче генералният адвокат по същество отбелязва в точка 41 от своето заключение, такава преценка не може да се извърши посредством съпоставка между сумата, която трябва да заплатят авиокомпаниите, подлежащи на облагане с намалената ставка на ДВП, и размера на хипотетичното данъчно облагане, изчислен въз основа на ставка, която, както самото Ryanair признава, не е била приложима за никой полет на никоя авиокомпания през засегнатия от спорното решение период. Както правилно отбелязва Общият съд в точка 75 от решение Ryanair, определянето на референтна ставка, различна от тази, която действително е прилагана през съответния период, не позволява да се схванат всички последици на ДВП.
- 53 От това произтича, че точки 74—76 от решение Ryanair не са опорочени от грешката в прилагането на правото, твърдяна от Ryanair, и първата част от неговото единствено основание трябва да бъде отхвърлена.

По четвъртата част от единственото основание на Ryanair

Доводи на страните

- 54 С четвъртата част от единственото си основание Ryanair изтъква, че противно на приетото от Общия съд в точка 89 от решение Ryanair, фактът че двете ставки на ДВП са били въведени едновременно, е релевантен за преценката на намалената ставка като „държавна помощ“.

Едновременното въвеждане на двете ставки не било въпрос на „техника на намеса“, както бил приел Общият съд. Всъщност Ирландия не може да предвиди единна ставка от 10 EUR на пътник, поради което впоследствие тя е избрала да замени двете ставки на ДВП с единна ставка от 3 EUR на пътник. Ryanair добавя, че фактът че намалената ставка на ДВП не е прилагана често, не е достатъчен, за да се изключи възприемането на тази ставка като референтна, тъй като честотата на облагаемите сделки, за които се прилага определена ставка на облагане, е само един от елементите, наред с други, които трябва да се вземат предвид.

- 55 Според Комисията настоящата част следва да се отхвърли по същество, докато ирландското правителство поддържа като главно твърдение, че тя е недопустима, защото е недостатъчно развита, и при условията на евентуалност — да се отхвърли по същество.

Съображения на Съда

- 56 Противно на поддържаното от ирландското правителство, Ryanair е изложило в достатъчна степен доводите, поради които счита, че точка 89 от решение Ryanair е опорочена от грешка при прилагане на правото.
- 57 Това не променя обаче извода, че тези доводи не позволяват да се постави под въпрос основателността на отхвърлянето от Общия съд на доводите на Ryanair, така че тази част от единственото основание на Ryanair трябва също да бъде отхвърлена.
- 58 Действително, както Общият съд по същество отбелязва в точка 89 от решение Ryanair, да се приеме, че намалената ставка на ДВП не дава селективно предимство на предприятията, които подлежат на облагане с нея, само поради съображението, че тази ставка е въведена по същото време като ставката от 10 EUR на пътник, е равностойно на това да се обуслови характерът на държавна помощ на дадена държавна намеса от използваната техника. Както следва обаче от постоянната практика на Съда, член 107, параграф 1 ДФЕС не прави разлика между държавните мерки в зависимост от използваните от националните органи техники (вж. в този смисъл решение от 15 ноември 2011 г., Комисия и Испания/Government of Gibraltar и Обединено кралство, C-106/09 P и C-107/09 P, EU:C:2011:732, т. 87 и цитираната съдебна практика).
- 59 Следователно четвъртата част от единственото основание на Ryanair трябва също да бъде отхвърлена.

По единственото основание на Aer Lingus и по втората и третата част от единственото основание на Ryanair

Доводи на страните

- 60 Единственото основание на Aer Lingus е разделено на четири части. В рамките на първата част Aer Lingus изтъква, че ако точка 43 от решение Aer Lingus трябва да се схваща в смисъл, че при разглеждане на въпроса дали определена мярка има характер на държавна помощ, никога не трябва да се взема предвид евентуалното противоречие на тази мярка с други разпоредби от правото на Съюза освен членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС, то тя е опорочена от грешка при прилагане на правото. Според Aer Lingus релевантността на този въпрос е призната от Съда в точки 31 и 32 от неговото решение от 27 март 1980 г., Denkvit italiana (61/79, EU:C:1980:100) и в точки 14 —16 от неговото решение от 10 юли 1980 г., Ariete (811/79, EU:C:1980:195). Освен това от точки 23 и 24 от решение от 27 септември 1988 г., Asteris и др. (106/87—120/87, EU:C:1988:457) и от точка 60 от решение от 1 юли 2010 г., ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni/Комисия (T-62/08, EU:T:2010:268) произтичащо, че изплащане от държавата на обезщетение за вреди, нанесени от нея, не представлява държавна помощ.

- 61 В този контекст Aer Lingus припомня, че пред Общия съд е поддържало, че събирането на ДВП при ставка от 10 EUR на пътник е незаконосъобразно, тъй като противоречи на член 56 ДФЕС и на Регламент № 1008/2008, и че платеният при такава ставка ДВП подлежи на възстановяване на засегнатите компании. Тази незаконосъобразност обаче била пречка намалената ставка на ДВП да се квалифицира като държавна помощ.
- 62 С втората част от единственото си основание Aer Lingus изтъква че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като е приел в точка 63 от решение Aer Lingus, че Комисията е могла съвсем законосъобразно да приеме ставката от 10 EUR на пътник за „нормална“ данъчна ставка, макар че същата е била незаконосъобразна. Всъщност точка 58 от същото решение, според която доводът на Aer Lingus се основава на погрешно схващане, е противоречива и опорочена от грешка, тъй като Комисията само е констатирала в спорното решение, че съществуването на диференцирани ставки на ДВП представлява ограничение на свободното предоставяне на услуги, а не по-високата ставка сама по себе си.
- 63 В рамките на третата част от единственото си основание Aer Lingus критикува точка 60 от решение Aer Lingus, според която, тъй като може да се сложи край на данъчна дискриминация като произтичащата от съществуването на две различни ставки на ДВП чрез повишаване на намалената ставка до нивото на по-високата, или обратно, чрез намаляване на по-високата ставка до нивото на по-ниската, или чрез въвеждане на нова единна ставка, е погрешно да се твърди, че по-високата ставка на ДВП е незаконосъобразна. Според Aer Lingus тази точка смесва въпроса за действията, които държавата членка трябва да предприеме, за да преустанови тази дискриминация за в бъдеще, с въпроса за мерките, които тя трябва да предприеме, за да се поправи допуснатата в миналото незаконосъобразност на дискриминационните ставки.
- 64 Накрая, в рамките на четвъртата част от единственото си основание Aer Lingus критикува точка 61 от решение Aer Lingus, според която „[...] право на възстановяване [на платения при ставка в размер на 10 EUR на пътник ДВП], дори да се приеме за установено, не е автоматично, а зависи от редица фактори, сред които са приложимите съгласно националното право погасителни срокове за подаване на молба за това и спазването на общите принципи, като недопускане на неоснователно обогатяване“ [неофициален превод]. Aer Lingus изтъква, че незаконосъобразността, присъща на по-високата ставка на ДВП, или на диференцираните ставки, както и фактът, че Ирландия принципно е длъжна да върне на компанията, платили ДВП при по-високата ставка, разликата между последната и намалената ставка, означава че по-високата ставка не може се приеме като „нормална“ ставка.
- 65 С втората част от единственото си основание Ryanair изтъква, че ставката на ДВП в размер на 10 EUR на пътник не може да представлява „референтна ставка“ за преценката на характера на държавна помощ на намалената ставка на ДВП, тъй като по аналогия с постановеното от Съда в неговото решение от 6 февруари 2003 г., Stylianakis (C-92/01, EU:C:2003:72) ставката в размер на 10 EUR на пътник е в противоречие с член 56 ДФЕС и с Регламент № 1008/2008. Да се приеме по-високата ставка като референтна, би накърнило съгласуваността на правото на Съюза.
- 66 В рамките на третата част от единственото си основание Ryanair посочва, че Общият съд неправилно споменава в точка 88 от решение Ryanair „хипотетични искиове за връщане“ на ДВП, платен при по-високата ставка. Според него налагането на ДВП с посочения размер на ставката противоречи на правото на Съюза и надплатеният данък трябва да бъде върнат на засегнатите предприятия.
- 67 Комисията и ирландското правителство оспорват доводите, развити от Aer Lingus и Ryanair, и считат че те трябва да бъдат отхвърлени като неоснователни.

Съображения на Съда

- 68 Що се отнася, най-напред, до първата част от единственото основание на Aer Lingus, трябва да се припомни, че само последиците, породени от разглежданата данъчна мярка, имат значение за преценката на нейния евентуален характер на държавна помощ, и в частност за да се определи дали тази мярка води до по-благоприятно данъчно третиране на нейните получатели спрямо останалите данъчнозадължени лица (вж. в този смисъл решение от 15 ноември 2011 г., Комисия и Испания/Government of Gibraltar и Обединено кралство, C-106/09 P и C-107/09 P, EU:C:2011:732, т. 87 и цитираната съдебна практика).
- 69 Така обстоятелството, че дадена данъчна мярка противоречи на други разпоредби от правото на Съюза освен членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС, не позволява да се изключи от квалифицирането като държавна помощ освобождаването от тази мярка, с което се ползват определени данъчнозадължени лица, за периода, през който въпросната мярка има действие спрямо останалите данъчнозадължени лица и нито е отменена, нито е обявена за незаконна и следователно неприложима (вж. в този смисъл решение от 3 март 2005, Heiser, C-172/03, EU:C:2005:130, т. 38).
- 70 Това по същество е отбелязал Общият съд в точка 43 от решение Aer Lingus, както впрочем и в точка 65 от решение Ryanair. Следователно, обратно на твърдяното от Aer Lingus в първата част от единственото му основание, точка 43 от решение Aer Lingus не е опорочена от грешка при прилагане на правото.
- 71 Това съображение не се поставя под въпрос от съдебната практика, на която се позовава Aer Lingus и която е цитирана в точка 60 от настоящото решение.
- 72 Възщност, от тази съдебна практика произтича само, че не представлява държавна помощ възстановяването на едно предприятие на сумата на данък, с който то е било обложено в нарушение на правото на Съюза, или обезщетението, което националните органи са осъдени да платят на предприятията за вреди, нанесени им от тях.
- 73 Засегнатата от спорното решение държавна помощ обаче не произхожда нито от възстановяването на данък, противоречащ на разпоредби на правото на Съюза, различни от членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС и платен от Aer Lingus и Ryanair, нито от изплащането на обезщетения за вреди на тези две предприятия. Следователно тази съдебна практика е ирелевантна по настоящите дела.
- 74 От това следва, че първата част от единственото правно основание на Aer Lingus трябва да се отхвърли.
- 75 Що се отнася, по-нататък, до втората, третата и четвъртата част от единственото основание на Aer Lingus, както и до втората и третата част от единственото основание на Ryanair, трябва да се констатира, че те са основани на предпоставката, че пълното или частично противоречие на ДВП с други разпоредби от правото на Съюза освен членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС би могло да окаже въздействие върху преценката на характера на държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС на пълното или частично освобождаване от този данък, от което се ползват определени оператори, доколкото в частност такова противоречие може да доведе, посредством производство пред националните съдилища, до възстановяването на целия или на част от въпросния данък на останалите оператори, които не се ползват от въпросното освобождаване.
- 76 Безспорно е обаче, че когато Комисията е извършвала своята преценка и е приемала спорното решение, разглежданата данъчна мярка е произвеждала последици в смисъл, че определени авиокомпании са плащали ДВП при намалената ставка, докато други, които съобразно

преценката на Комисията, неоспорена от Aer Lingus или от Ryanair, са се намирали в сравнимо правно и фактическо положение с оглед на целите на разглежданата данъчна мярка, са плащали същия данък при по-високата ставка.

- 77 От изложените в точки 68 и 69 от настоящото решение съображения произтича, че Комисията е трябвало да вземе предвид тези последици и не е можело да ги игнорира само с мотива, че авиокомпаниите, за които се прилага по-неблагоприятно данъчно третиране, са могли евентуално да получат възстановяване на надплатения от тях данък посредством производство пред националните съдилища, при необходимост на основание разпоредби от правото на Съюза, различни от членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС.
- 78 Действително, важно е да се отбележи, че не Комисията, а националните съдилища са компетентни да се произнесат окончателно по евентуалното възстановяване на данък, за който се твърди, че е незаконосъобразен с оглед на правото на съответната държава членка или противоречащ на разпоредби от правото на Съюза, различни от членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС, при необходимост след като тези съдилища са получили от страна на Съда по реда на производството за преюдициално запитване необходимите уточнения относно обхвата и тълкуването на правото на Съюза. Полезният ефект на член 107 ДФЕС би се оказал значително ограничен, ако Комисията бъде задължена, преди да квалифицира дадена данъчна мярка като държавна помощ по смисъла на този член, да изчака решението на компетентните юрисдикции относно евентуално възстановяване на навзетия данък или такса, платени от определени данъчнозадължени лица.
- 79 Предвид всички изложени съображения следва да се отхвърлят по същество втората, третата и четвъртата част от единственото основание на Aer Lingus, както и втората и третата част от единственото основание на Ryanair и вследствие на това — насрещните жалби в тяхната цялост.

По главните жалби

- 80 В подкрепа на всяка от жалбите си Комисията изтъква, с идентични доводи, едно-единствено основание, изведено от нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС и на член 14, параграф 1 от Регламент № 659/1999. Това основание е насочено срещу точки 88—127 от решение Aer Lingus и точки 119—152 от решение Ryanair.

Доводи на страните

- 81 Комисията упреква Общия съд, че е допуснал грешка при прилагане на правото и нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС и на член 14, параграф 1 от Регламент № 659/1999, тъй като постановявайки, че е трябвало да вземе предвид степента, в която авиокомпаниите получатели са прехвърлили върху пътниците предимството, произтичащо от прилагането на по-ниската ставка на ДВП, той е определил нов икономически критерий за определяне на размера на подлежащите на възстановяване държавни помощи като разглежданата в конкретния случай.
- 82 Aer Lingus оспорва доводите на Комисията, която правела погрешен прочит на решение Aer Lingus. То припомня, че Общият съд е постановил, че ДВП е мито, с други думи, косвен данък, който се прилага за пътниците, които се ползвали от намалената ставка на ДВП. При това положение разглежданата данъчна мярка не може да се приравни на субсидия от страна на държавата или на мярка, позволяваща на дадено предприятие да реализира икономии на разходи. Aer Lingus добавя, че не му и било позволено да получава от пътниците на облагани с намалената ставка полети надвишаващи тази ставка суми и че ако бъде задължено на върне исканите от Комисията 8 EUR на билет, не е възможно за него да възстанови тази сума със задна дата от пътниците, закупили въпросния билет при намалената ставка.

- 83 Основното твърдение на Ryanair е, че единственото основание на жалбата на Комисията е неотнормимо. Според него, за да обоснове отмяната на член 4 от спорното решение, Общият съд е изтъкнал три отделни мотива съответно в точки 120—133, 134—144 и 145—149 от решение Ryanair. Жалбата на Комисията визирала само първия от тези мотиви, свързан със степента на прехвърляне на ДВП върху пътниците, докато останалите два, свързани съответно, от една страна, с особената пазарна ситуация, както и с конкурентните ограничения на разглеждания пазар, и от друга страна, с липсата на обосновка за необходимостта да се върне разликата между по-високата и намалената ставка на ДВП, за да се възстанови предходното положение, не били оспорени от Комисията.
- 84 При условията на евентуалност Ryanair поддържа, че единственото основание на Комисията трябва да бъде отхвърлено по същество. Според нея всъщност Общият съд само е приложил принципа, според който трябва да се изчисли реалната стойност на предимството, получено чрез помощта. Освен това Комисията ще увеличи затрудненията при точното определяне на сумата, в случай че приетото в решението на Общия съд трябва да бъде изпълнено. Накрая Ryanair отбелязва, че би било нелогично да не се отчита въздействието върху клиентите на предимството, получено от получателя на помощта, след като член 13 от Директива 2014/104 позволява на нарушителя на правилата за конкуренция да избегне плащането, под формата на обезщетение за вреди, на надценката, произтичаща от нарушението, ако същата е прехвърлена на клиентите на ищца.

Съображения на Съда

- 85 В началото следва да се отбележи, че противно на поддържаното от Ryanair, единственото основание на Комисията не е неотнормимо.
- 86 Несъмнено според постоянната съдебна практика, при обжалване оплакванията срещу мотивите на решение на Общия съд, изложени по съображения за изчерпателност, не могат да доведат до отмяната на това решение и следователно трябва да бъдат отхвърлени още в началото като неотнормими (вж. в този смисъл решение от 2 септември 2010 г., Комисия/Deutsche Post, C-399/08 P, EU:C:2010:481, т. 75 и цитираната съдебна практика).
- 87 Същевременно в конкретния случай, обратно на твърденията на Ryanair, в точки 120—149 от решение Ryanair не се излагат три отделни мотива, всеки от които бил достатъчен сам по себе си да обоснове отмяната на член 4 от спорното решение. Тези точки, както впрочем точки 104—123 от решение Aer Lingus, с много сходни текстове, развиват различни аспекти от същите съображения на Общия съд, обосноваващи неговото решение, обявено в точки 123 от решение Aer Lingus и 119 от решение Ryanair, според което Комисията е допуснала „грешка в преценката и грешка при прилагане на правото“, като е определила, че размерът на подлежащата на възстановяване помощ от авиокомпаниите е 8 EUR на пътник. Тези различни аспекти са свързани помежду си и Ryanair ги разделя изкуствено и при неспазване на тяхната вътрешна последователност на три мотива, за които твърди, че са отделни.
- 88 Освен това изтъкнатите от Комисията доводи поставят под въпрос съвкупността от съображения на Общия съд, а не само част от тях, както неправилно поддържа Ryanair.
- 89 След като бе уточнено това, по отношение на анализа по същество на единственото основание на Комисията най-напред трябва да се припомни, че задължението за съответната държава членка да отмени чрез връщане помощ, счетена от Комисията за несъвместима с единния пазар, визира според постоянната практика на Съда възстановяването на положението, предхождащо предоставянето на помощта (вж. в този смисъл решение от 4 април 1995 г., Комисия/Италия, C-350/93, EU:C:1995:96, т. 21 и цитираната съдебна практика).

- 90 Тази цел е постигната, когато въпросните помощи, увеличени в случая с лихвите за забава, бъдат възстановени от получателя или, с други думи, от предприятията, които реално са се възползвали от тях. С възстановяването на помощта получателят губи предимството, с което се е ползвал на пазара в сравнение с конкурентите си, и се възстановява съществуващото преди предоставянето на помощта положение (решение от 29 април 2004 г., Германия/Комисия, C-277/00, EU:C:2004:238, т. 75 и цитираната съдебна практика).
- 91 Освен това връщането на незаконна помощ с оглед на възстановяването на предишното положение не предполага различно възпроизвеждане на миналото в зависимост от хипотетични елементи като решенията за избор, често многобройни, които заинтересованите оператори са могли да вземат, тъй като взетите решения за избор в условията на ползване на помощта могат да се окажат необратими (решение от 15 декември 2005 г., Unicredito Italiano, C-148/04, EU:C:2005:774, т. 118).
- 92 От това следва, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 62 от заключението си, че връщането на тази помощ предполага премахване на предимството, което тя е предоставила на получателя си, а не премахване на евентуалната икономическа полза, реализирана от същия в резултат на това предимство. Такава полза може да не е идентична на предимството, което предоставя посочената помощ, и дори може да се окаже несъществуваща, без това обстоятелство да може да обоснове невръщането на същата помощ или връщането на сума, различна от тази, в която се изразява предимството, предоставено от разглежданата незаконна помощ.
- 93 Що се отнася особено до незаконосъобразна помощ, предоставена под формата на данъчно предимство, от практиката на Съда следва също така, че връщането на помощта предполага, че сделките, действително осъществени от получателите на разглежданата помощ, подлежат на данъчно третиране, което би било приложимо за тях при липсата на незаконната помощ (вж. в този смисъл решение от 15 декември 2005 г., Unicredito Italiano, C-148/04, EU:C:2005:774, т. 119).
- 94 В случая предоставеното от ДВП данъчно предимство се състои според спорното решение в прилагането на различни ставки на облагане през съответния период, които са довели до това авиокомпаниите в Ирландия, които трябва да плащат при ставка в размер на 2 EUR, да се ползват от предимство спрямо останалите компании, които трябва да плащат в размер на 10 EUR на пътник през същия период. Aer Lingus и Ryanair обаче не са успели да докажат, че посоченото решение, в частта му, с която се установява съществуването на държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС, е опорочено от незаконосъобразност.
- 95 При тези условия, предвид съображенията, изложени в точки 89—93 от настоящото решение, трябва да се констатира, че премахването на предимството, предоставено от мярката за помощ, както е определено в спорното решение, изисква връщането от ирландските данъчни органи на ползвалите намалената ставка на ДВП на разликата между размера на ДВП, който е трябвало при липсата на незаконната помощ да плащат за всеки от въпросните полети, а именно този на по-високата ставка на ДВП, и размера на действително платения ДВП, тоест този, изчислен въз основа на намалената ставка на ДВП.
- 96 При това положение следва да се констатира, че в конкретния случай възстановяването на помощта изисква връщането на сума от 8 EUR на пътник за всеки от засегнатите полети, както Комисията уточнява в член 4 от спорното решение.
- 97 Обратно на приетото от Общия съд, съображенията, изложени в точки 104—123 от решение Aer Lingus и точки 120—149 от решение Ryanair, не могат да обосноват различен извод.

- 98 Действително, доколкото съобразно приложимото ирландско законодателство авиокомпаниите са пряко облагаеми с ДВП, при обстоятелствата по настоящите дела няма значение, че този данък е бил квалифициран като „акциз“ в ирландско законодателство. Поради същия мотив въпросът дали от техническа гледна точка ДВП трябва да се квалифицира като пряк или косвен данък, е ирелевантен.
- 99 Ирелевантно е също така, що се отнася до въпроса за връщането на помощта, понятието за „икономическо отражение“, използвано съответно в точка 91 от решение Aer Lingus и точка 123 от решение Ryanair. В това отношение Общият съд посочва, че относно полетите, за които се прилага намалената ставка от 2 EUR на пътник, за да се прецени „икономическото отражение“, е трябвало да се определи в каква степен засегнатите авиокомпании действително са запазили икономическото предимство, произтичащо от прилагането на тази намалена ставка.
- 100 Както обаче произтича от точки 92 и 93 от настоящото решение, връщането на помощта предполага премахване на предимството, което тя е предоставила на получателя си, а не премахване на евентуалната икономическа полза, реализирана от същия в резултат на това предимство. Следователно не е нужно да се разглежда в каква степен тези компании действително са използвали икономическото предимство, произтичащо от прилагането на намалената ставка.
- 101 Съображенията на Общия съд, изложени в точки 92—105 от решение Aer Lingus и точки 124—136 от решение Ryanair, показват същото обръкване между предимството, предоставено от действието на по-ниската ставка на ДВП, и ползата, която адресатите на помощта са могли или биха могли да извлекат от това предимство.
- 102 Всъщност, обратно на приетото от Общия съд съответно в точка 105 от решение Aer Lingus и точка 136 от решение Ryanair, предимството, посочено от Комисията в спорното решение, не се е състояло в това, че авиокомпаниите, подлежащи на облагане при тази ставка, са могли да предлагат „по-конкурентни цени“. То се е състояло просто във факта, че същите компании е трябвало да плащат ДВП в размер, по-нисък от този, който биха плащали, ако техните полети бяха облагани с по-високата ставка на ДВП. Въпросът дали това предимство им е позволило да предлагат по-конкурентни цени на билетите, или са го използвали по друг начин, засяга оценката на евентуалната полза, които са могли да реализират посредством използването на предоставеното предимство, като тази оценка е ирелевантна за възстановяването на помощта.
- 103 Също неправилно Общият съд е преценил, съответно в точка 110 от решение Aer Lingus и точка 141 от решение Ryanair, че обстоятелствата по делата, с които е сезиран, са различни от тези по делото, по което е постановено решение от 15 декември 2005 г., Unicredito Italiano (C-148/04, EU:C:2005:774), тъй като авиокомпаниите, ползващи се от намалената ставка на ДВП, „не са могли да изберат операция, различна от тази, която се ползва от помощта“.
- 104 Действително, както Общият съд по същество признава в точка 111 от решение Aer Lingus и точка 142 от решение Ryanair, не е имало пречка посочените компании да увеличат с 8 EUR цената на билета без включен данък, за полетите, облагани с намалената ставка на ДВП. Фактът, че съгласно член 23, параграф 1 от Регламент № 1008/2008 те са могли да добавят към цената на билета без включен данък само сумата от 2 EUR, съответстваща на ДВП, изчислен при намалената ставка, не би могъл да доведе до различен извод, доколкото сумата, съответстваща на разликата от 8 EUR между двете ставки на ДВП е могла предварително да бъде включена в цената на билета без включен данък.
- 105 Горезиложените съображения не се поставят под въпрос от довода на Ryanair, изведен от член 13 от Директива 2014/104. Както е видно от практиката на Съда, посочена в точки 89 и 90 от настоящото решение, връщането на незаконна помощ има цел, различна от преследваната от Директива 2014/104. Последната директива цели в частност, както е видно от съображения 3 и 4

от нея, да гарантира ефективното упражняване от всяко лице, което счита, че е пострадало от нарушение на правилата за конкуренция, предвидени в членове 101 ДФЕС и 102 ДФЕС, на правото му да иска обезщетение за вредите, които смята че е претърпяло. За сметка на това връщането на помощта няма за цел поправянето на каквато и да било лична вреда, а възстановяването на съответния пазар на ситуацията, предхождаща предоставянето на посочената помощ.

- 106 От всички изложени съображения следва, че като е постановил съответно в точка 123 от решение Aer Lingus и точка 119 от решение Ryanair, че Комисията е допуснала „грешка в преценката и грешка при прилагане на правото“, като е определила размера на помощта, подлежаща на връщане от ползващите се от намалената ставка на ДВП, на 8 EUR на пътник от някои от полетите, ползващи се от тази ставка, Общият съд е опорочил решението си от грешка при прилагане на правото.
- 107 Поради това жалбите на Комисията трябва да се уважат, като се отмени точка 1 от диспозитива съответно на решения Aer Lingus и Ryanair.

По жалбата пред Общия съд

- 108 Съгласно член 61, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз в случай на отмяна на решението на Общия съд Съдът може сам да постанови окончателно решение по делото, когато фазата на производството позволява това. Настоящият случай е такъв.
- 109 Тъй като обжалваните решения трябва да бъдат отменени само що се отнася до точка 1, но не и до точка 2 от съответните им диспозитиви, тази отмяна не засяга отхвърлянето от Общия съд на първото и петото основание от жалбата на Aer Lingus, както и първото, четвъртото и петото основание от жалбата на Ryanair. Поради това следва да се разглеждат само второто, третото и четвъртото основание от жалбата пред Общия съд на Aer Lingus, както и второто и третото основание от жалбата пред Общия съд на Ryanair.

По третото и четвъртото основание от жалбата пред Общия съд на Aer Lingus, както и по първата част от третото основание от жалбата пред Общия съд на Ryanair

- 110 Aer Lingus и Ryanair изтъкват по същество, че Комисията е допуснала грешка при прилагане на правото, както и грешка в преценката, като е определила размера на подлежащата на връщане помощ на 8 EUR на пътник за всеки от полетите, ползващи се от намалената ставка на ДВП.
- 111 Тези доводи трябва да се отхвърлят поради мотивите, изложени в точки 85—106 от настоящото решение.
- 112 Aer Lingus и Ryanair поддържат също така, че доколкото авиокомпаниите вече нямат възможност да си върнат от всеки от пътниците на полетите, които се облагат с намалената ставка на ДВП, осемте евро, които трябва да възстановят, задължението да платят тази сума, въведено с член 4 от спорното решение, е равностойно на облагане с допълнителен данък или на санкция в нарушение на принципите на пропорционалност и на равно третиране и при неспазване на практиката на Съда, според която възстановяването на помощта не може да се счита за санкция.
- 113 Тези доводи също трябва да бъдат отхвърлени.

- 114 Както отбелязва генералният адвокат в точка 83 от своето заключение, възстановяването на сума, равна на разликата между данъка, който щеше да се дължи при липсата на незаконна мярка за държавна помощ, и по-ниската сума, платена в изпълнение на тази мярка, не представлява нов данък, начислен със задна дата (вж. в този смисъл решение от 10 юни 1993 г., Комисия/Гърция, C-183/91, EU:C:1993:233, т. 17). Става въпрос за връщане на частта от първоначалния данък, неплатена в изпълнение на незаконно освобождаване. Такова връщане не представлява и санкция (решение от 17 юни 1999 г., Белгия/Комисия, C-75/97, EU:C:1999:311, т. 65).
- 115 Също така, що се отнася до довода, че авиокомпаниите, засегнати от връщането, не са в състояние да възстановят от клиентите си допълнителния данък, който трябва да върнат, е достатъчно да се припомни, че след като незаконосъобразната помощ, посочена от Комисията в спорното решение, се състои в прилагането на намалената ставка на ДВП, а именно частично освобождаване от данък, с който се облагат не клиентите на тези авиокомпании, а самите те, връщането на тази помощ предполага по необходимост възстановяването на разликата между двете приложими ставки. Както е видно от точки 99 и 100 от настоящото решение, такъв е случаят дори и в хипотезата, при която получателите на тази помощ не са извлекли никаква полза от въпросното предимство, независимо дали защото са го предоставили на клиентите си или поради каквато и да било друга причина.
- 116 Накрая, задължението за връщане на посочената помощ не нарушава нито принципа на пропорционалност, нито принципа на равно третиране. От една страна, от постоянната практика на Съда произтича, че премахването на неправомерна помощ посредством възстановяване е логичната последица от установяването на нейната неправомерност, поради което връщането на тази помощ с цел възстановяване на предишното положение по принцип не може да се приеме за мярка, несъразмерна с целите на разпоредбите на ДФЕС в областта на държавните помощи (решения от 11 март 2010 г., CELF и ministre de la Culture et de la Communication, C-1/09, EU:C:2010:136, т. 54, и от 28 юли 2011 г., Diputación Foral de Vizcaya и др./Комисия, C-471/09 P—C-473/09 P, непубликувано, EU:C:2011:521, т. 100).
- 117 От друга страна, получателите на помощта, които са длъжни да я възстановят, явно не се намират в същото положение като авиокомпаниите, които не са с ползвали от помощта и не са засегнати от връщането, така че не може да става въпрос за различно третиране на аналогични положения в нарушение на принципа на равно третиране.
- 118 От гореизложените съображения следва, че третото и четвъртото основание от жалбата пред Общия съд на Aer Lingus, както и първата част от третото основание от жалбата пред Общия съд на Ryanair трябва да бъдат отхвърлени.

По второто основание от жалбата пред Общия съд на Aer Lingus и по втората част от третото основание от жалбата пред Общия съд на Ryanair

- 119 Aer Lingus и Ryanair изтъкват, че авиокомпаниите, които подлежат на облагане с по-високата ставка на ДВП, имат право да получат възстановяване на надплатения данък както поради това че въвеждането на две различни ставки съставлява нарушение на свободното предоставяне на услуги, закрепено в член 56 ДФЕС, така и съгласно съдебната практика, установена в решение от 7 септември 2006 г., Laboratoires Boiron (C-526/04, EU:C:2006:528). Следователно възстановяването от ползвателите на намалената ставка на ДВП на разликата между тази ставка и по-високата ставка би представлявало нарушение на член 14, параграф 1 от Регламент № 659/1999, както и на принципите на правната сигурност, на ефективност и на добра администрация. Нещо повече, такова възстановяване би довело до сериозно нарушаване на конкуренцията. Всъщност вследствие на това възстановяване авиокомпаниите, за които е приложена тази мярка за възстановяване, ще бъдат ощетени, тъй като те тогава ще са платили

общ размер от 10 EUR на пътник, докато останалите авиокомпани, получили възстановяване на осем от десетте евро на пътник, платени първоначално, ще са понесли само данък от 2 EUR на пътник.

- 120 Следва да се отбележи в това отношение, че естеството на засегнатата от спорното решение мярка по нищо не е подобно на това по решение от 7 септември 2006 г., *Laboratoires Boiron* (C-526/04, EU:C:2006:528).
- 121 Действително ДВП е общ данък и в спорното решение Комисията е направила извода, че намалената ставка на ДВП е равностойна на частично освобождаване, което само по себе си представлява мярка за помощ. При тези обстоятелства платците на въпросния данък не могат да направят възражение, че освобождаването, от което се ползват други предприятия, представлява държавна помощ, за да не платят посочения данък или за да получат възстановяване на същия (решение от 7 септември 2006 г., *Laboratoires Boiron*, C-526/04, EU:C:2006:528, т. 30 и 32 и цитираната съдебна практика).
- 122 След като бе уточнено това, трябва да се припомни, че както е видно от точки 78 и 79 от настоящото решение, при обстоятелства като тези в конкретния случай Комисията не може да се въздържа от констатиране на наличието на държавна помощ само с мотива, че съществува възможност компетентните национални съдилища да постановят възстановяването на надплатения размер на ДВП на авиокомпаниите, които не са се ползвали от намалената ставка на същия. Щом Комисията е длъжна да установи наличието на държавна помощ, тя е длъжна също така да разпoredи възстановяването на тази помощ.
- 123 При тези обстоятелства съответната държава членка, в случая Ирландия, трябва да се увери по всеки подходящ и съответстващ на вътрешното ѝ законодателство, както и на правото на Съюза начин, че евентуални национални мерки, които имат за последица възстановяването на даден данък на определени предприятия, не водят до нова помощ, несъвместима с разпоредбите на ДФЕС, в полза на предприятията, които се ползват от това възстановяване.
- 124 От гореизложените съображения следва, че второто основание от жалбата пред Общия съд на *Aer Lingus*, както и втората част от третото основание от жалбата пред Общия съд на *Ryanair* трябва да бъдат отхвърлени.

По второто основание от жалбата на Ryanair

- 125 В рамките на второто основание от жалбата си пред Общия съд *Ryanair* изтъква, че Комисията е трябвало да отчете пропорционалното отражение на ДВП върху различните конкуриращи се предприятия при оценката на предимството, предоставено от ДВП, доколкото, от една страна, определени компании, в частност *Aer Arann*, са се ползвали от намалена ставка на ДВП за много по-голям процент от полетите си, а от друга страна, отражението на ДВП, изчислен при по-високата ставка, е било много по-малко за полетите в бизнес класа и далечните полети, предлагани основно от *Aer Lingus*.
- 126 В качеството си на встъпила страна по дело T-500/12 *Aer Lingus* не поддържа исканията на *Ryanair*, що се отнася до това основание, а счита, че относителното значение на предимството, предоставено на различните получатели, би могло да бъде релевантно при определянето на размера на подлежащата на връщане помощ. Тъй като встъпването обаче не може да има друг предмет освен подкрепата, пълна или частична, на исканията на една от страните, доводите на *Aer Lingus* то този въпрос са недопустими.

- 127 Що се отнася до доводите на Ryanair, те не могат да бъдат възприети. Обстоятелството, че някои получатели по мярка за помощ биха могли да извлекат от предимството, което дава тази помощ, печалба, пропорционално по-голяма от тази, извлечана от останалите получатели по същата мярка, не е пречка нито за квалифицирането на въпросната мярка от Комисията като държавна помощ, несъвместима с единния пазар, нито за разпореждането от същата на връщането на предимството, произтичащо от прилагането на тази помощ.
- 128 От това следва, че второто основание от жалбата пред Общия съд на Ryanair трябва да бъде отхвърлено по същество.
- 129 При това положение, тъй като, от една страна, първото и петото основание от жалбата пред Общия съд на Aer Lingus, както и първото, четвъртото и петото основание от жалбата пред Общия съд на Ryanair са били отхвърлени от Общия съд, без повдигнатите от Aer Lingus и Ryanair в рамките на съответните им насрещни жалби основания срещу мотивите на обжалваните решения, обосноваващи това решение за отхвърляне, да са били уважени, точка 2 от диспозитива на обжалваните решения е станала окончателна, а от друга страна, от всички гореизложени съображения произтича, че останалите основания, изтъкнати пред Общия съд от Aer Lingus и Ryanair, визиращи отмяната на спорното решение, трябва също да бъдат отхвърлени, техните съответни жалби за отмяна трябва да бъдат отхвърлени изцяло.

По съдебните разноски

- 130 Съгласно член 184, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда, когато жалбата е основателна и Съдът се произнася окончателно по спора, той се произнася по съдебните разноски.
- 131 По смисъла на член 138, параграф 1 от този правилник, приложим към производството по обжалване по силата на член 184, параграф 1 от него, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане.
- 132 Тъй като Aer Lingus и Ryanair са загубили делото както по насрещните си жалби, така и по жалбите си пред Общия съд и Комисията е направила такова искане, те трябва да бъдат осъдени да понесат освен собствените си съдебни разноски, и тези, направени от Комисията както пред Общия съд, така и в производството пред Съда.
- 133 Съгласно член 140, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда, приложим към производството по обжалване по силата на член 184, параграф 1 от него, встъпилите по делото държави членки понесат направените от тях съдебни разноски. Следователно Ирландия следва да бъде осъдена да понесе направените от нея съдебни разноски.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

- 1) **Отменя решения на Общия съд на Европейския съюз от 5 февруари 2015 г., Aer Lingus/Комисия (Т-473/12, непубликувано, EU:Т:2015:78) и от 5 февруари 2015 г., Ryanair/Комисия (Т-500/12, непубликувано, EU:Т:2015:73), в частта им, с която отменят член 4 от Решение 2013/199/ЕС на Комисията от 25 юли 2012 г. относно държавна помощ SA.29064 (11/С, ex 11/NN) — Диференцирани данъчни ставки върху пътуване с въздушен транспорт, приведени в действие от Ирландия, тъй като в този член се разпорежда възстановяване на помощта от получателите до размер, определен на 8 EUR за всеки превозен пътник в съображение 70 от посоченото решение.**
- 2) **Отхвърля насрещните жалби.**

- 3) **Отхвърля жалбите за отмяна, подадени от Aer Lingus Ltd и Ryanair Designated Activiy Company срещу Решение 2013/199.**
- 4) **Осъжда Aer Lingus Ltd и Ryanair Designated Activiy Company да понесат освен собствените си съдебни разноски, и тези, направени от Европейската комисия както пред Общия съд, така и в производството пред Съда на Европейския съюз.**
- 5) **Осъжда Ирландия да понесе направените от нея съдебни разноски.**

Подписи